

TARMOQ MALAKA RAMKASI

Reyestr raqami:

QR kod

1. Umumiy talablar va asosiy tushunchalar

Ushbu tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasi va MMKga muvofiq ishlab chiqilgan bo'lib, avtomobilsozlik sohasidagi xizmatlar bo'yicha sakkizta malaka darajasini tarmoqda qo'llaniladigan bilim, ko'nikma (mahorat), shaxsiy va kasbiy kompetensiyalar xususiyatiga qarab tasniflaydi.

Tarmoq malaka ramkasi avtomobilsozlik sohasidagi xizmatlar tarmog'ida malaka darajalarining yagona shkalasini belgilaydi, malakalarning qiyoslanishini ta'minlaydi, kasbiy standartlar va mutaxassislar malakasini muvofiqligini tasdiqlash hamda ularning malakasini tan olish tizimi uchun asos hisoblanadi.

Tarmoq malakalar ramkasining asosiy maqsadi:

Kasbiy standartlarni kelgusida ishlab chiqish uchun avtomobilsozlik tarmog'i talablarini hisobga olgan holda Milliy malaka tizimi darajaviy malaka vakolatini tavsiflash, avtomobilsozlik tarmog'i yo'nalishlari uchun ta'lim tizimini shakllantirish, kasbiy standartlar, kasbiy ta'lim va o'quv dasturlarini ishlab chiqishda xodimlar hamda ta'lim muassasalari bitiruvchilari malakasiga umumiy talablarni belgilash, avtomobilsozlik tarmog'ining umumiy strategiyasi va xodimlarni tayyorlash tizimini shakllantirish, shuningdek, muayyan malakaga ega bo'lish hamda malaka darajasini oshirish orqali mehnat faoliyati davomida lavozim bosqichlarini rejalashtirish.

Ushbu tarmoq malaka ramkasida quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

guruh – Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichi (IFUT (2.1-tahrir) bo'yicha iqtisodiy faoliyatning keng sohasini o'z ichiga olgan faoliyat turi;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

kichik sinf – sinf ichidagi faoliyatning aniq turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

mehnat funksiyasi – kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

sinf – guruh ichida iqtisodiy faoliyatning o'rtacha darajada (tor doirada) aniqlangan turlarini ifodalovchi faoliyat turi.

texnologik tayyorgarlik – avtomobil ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarida qo'llaniladigan ilg'or texnologiyalar, uskunalar va dasturiy vositalar bilan ishlash bo'yicha bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish holati.

sanoat xavfsizligi madaniyati – ishlab chiqarish muhitida mehnat xavfsizligi va texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilishni ta'minlovchi, xodimlar ongida shakllangan mas'uliyat va ehtiyotkorlik darajasi.

modullashtirilgan ta'lim dasturi – kasbiy malakalarni bosqichma-bosqich shakllantirishga mo'ljallangan, modul asosida tuzilgan o'quv rejalari va dasturlari majmui.

kasbiy rivojlanish yo'li – avtosanoatdagi biror kasb yoki lavozim doirasida xodimning bilim va ko'nikmalarini oshirib borish orqali yuqoriroq malaka darajalariga o'sib borish imkonini beruvchi tizimli yo'nalish.

Mazkur tarmoq malaka ramkasini ishlab chiqishga asos bo'lgan qonunlar, qarorlar, normativ hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-dekabr "Yo'l xo'jaligini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4545-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 28-dekabr "O'zbekiston Respublikasining 2021 – 2023-yillarga mo'ljallangan Investitsiya dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4937-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-oktabr "Yo'l xo'jaligi sohasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-330-son qarori;

Tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabr "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 14-fevral "Yo'l xo'jaligini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-4954-son Farmoni;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-dekabr "O'zbekiston Respublikasining avtomobil yo'llari tizimini chuqur isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5890-son Farmoni;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 6-sentabrdagi "Professional ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga doir ko'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5812-son Farmoni;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 17-iyundagi "Kasbiy malakalarni rivojlantirish tizimini tashkil etish va boshqarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi VM-369-son Qarori.

"O'zavtosanoat" AJ xodimlari ahloq-odob qoidalari;

"O'zavtosanoat" AJ xodimlari ichki mehnat tartibi qoidalari;

"Kasb va lavozimlarga qo'yiladigan malaka talablariga doir normativ hujjatlar".

Asosiy qisqartmalar:

AJ – Aksiyadorlik jamiyati;

MMK – Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori ;

MMR – Milliy malaka ramkasi;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

IFUT – Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichi;

MDH – Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi;

b.g.k. – Boshqa guruhlariga kiritilmagan;

BMI – Bitiruv malakaviy ishlari.

CAD – Computer-Aided Design;

UX/UI – User Experience / User Interface;

IT – Information Technology (Axborot texnologiyalari);

R&D – Research and Development (Tadqiqot va rivojlantirish);

TTPU – Toshkent shahridagi Turin politexnika universiteti;

HRD – Human Resources Development (Xodimlarni rivojlantirish);

YoMM – Yoqilg'i-moylash materiallari;

GM-GMS – General Motors Global Manufacturing System (Global ishlab chiqarish tizimi);

MHXS – Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari;

EHM – Elektron hisoblash mashinalari;
NO‘V va A – Nazorat o‘lchov vositalari va avtomatika;
YAMMT – Yagona milliy mehnat tizimi;
TXS – Texnik xizmat ko‘rsatish stansiyasi;
IAX – Ichki audit xizmati;
TMB – Tovar-moddiy boyliklar;
SQ – Supplier Quality (Yetkazib beruvchi sifati) yoki Safety/Quality;
BIQ – Built-In Quality (Jarayonga singdirilgan sifat);
SCADA – Supervisory Control And Data Acquisition;
SAP – Korxona resurslarini rejalashtirish tizimi dasturi.

2. Tarmoq malakalar ramkasining pasporti

Avtomobilsozlik sohasidagi xizmatlar tarmog'i avtomobil transport vositalari va ularning butlovchi qismlarini loyihalash, ishlab chiqarish, yig'ish, sinovdan o'tkazish, texnik xizmat ko'rsatish, diagnostika qilish, ta'mirlash hamda ekspluatatsiya jarayonida qo'llab-quvvatlash bilan bog'liq faoliyatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu tarmoq avtomobilsozlik sanoati infratuzilmasining barqaror ishlashini ta'minlash, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish, ishlab chiqarish jarayonlarida xavfsizlik, ekologik va texnologik talablariga rioya etilishini ta'minlashga qaratilgan.

Avtomobilsozlik sohasidagi xizmatlar sohasidagi tarmoq malaka ramkasi quyidagi iqtisodiy faoliyat turlari uchun ishlab chiqilgan.

Seksiya nomi:

C – seksiya Ishlab chiqaradigan sanoat;

G – seksiya Ulgurji va chakana savdo; motorli transport vositalari va mototsikllarni ta'mirlash;

N – seksiya Tashish va saqlash.

O'zbekiston Respublikasida Avtomobilsozlik sohasidagi TMR Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi (IFUT-2.1)ga muvofiq quyidagi iqtisodiy faoliyat turlarini qamrab oladi.

T/r	Seksiya	Bo'lim	Guruh	Sinf	Kichik sinf
1.	C – seksiya Ishlab chiqaradigan sanoat	28. Boshqa toifalarga kiritilmagan mashina va uskunalar ishlab chiqarish	28.1 Umumiy foydalanishga mo'ljallangan mashina va uskunalarni ishlab chiqarish.	28.11 Aviatsiya uchun mo'ljallanganidan tashqari dvigatellar va turbinalar, avtomobil va mototsikllar dvigatellari ishlab chiqarish.	28.11.0 Aviatsiya uchun mo'ljallanganidan tashqari dvigatellar va turbinalar, avtomobil va mototsikllar dvigatellari ishlab chiqarish.
2.		29. Avtotransport vositalari, treylarlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish	29.1 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish.	29.10 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish.	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish.
3.			29.2 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish.	29.20 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylarlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish.	29.20.0 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylarlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish.

4.			29.3 Avtotransport vositalari uchun butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish.	29.31 Avtotransport vositalari uchun elektr va elektron butlovchi qismlar ishlab chiqarish.	29.31.0 Avtotransport vositalari uchun elektr va elektron butlovchi qismlar ishlab chiqarish.
5.				29.32 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish.	29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish.
6.	G – seksiya Ulgurji va chakana savdo; motorli transport vositalari va mototsikllarni ta'mirlash	45 Avtomobil va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi va ularni ta'mirlash	45.2 Motorli transport vositalarini ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish	45.20 Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash	45.20.1 Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash
7.			52.2 Transportda tashish bo'yicha yordamchi faoliyat	52.21 Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar	52.21.0 Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar
8.	N – seksiya Tashish va saqlash	52 Ombor xo'jaligi va yordamchi transport faoliyati		52.29 Tashish jarayonidagi boshqa kuzatib borish xizmatlari	52.29.1 Temir yo'l, avtotransport, dengiz yoki havo orqali transportda tashishni tashkil qilish

TMR quyidagi kasbiy faoliyat turlari va mashg'ulotlar guruhlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan.

T/r	Mashg'ulot guruhi kodi	Mashg'ulot guruhi nomi
1.	12190	Boshqa boshlang'ich guruhlariga kiritilmagan shu kabi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari, b.g.k.
2.	13211	Ishlab chiqarish sanoati, energiya ta'minoti, suv ta'minoti, chiqindilarni yig'ish va tozalash sohalarida ishlab chiqarish va foydalanish bo'limlari rahbarlari;
3.	13242	Avtomobil transporti sohasida bo'linmalar rahbarlari;
4.	21411	Ishlab chiqarishni tashkil etish bo'yicha muhandislar;
5.	21441	Muhandis-mexaniklar (umumiy);
6.	21451	Muhandis-kimyogarlar;
7.	21642	Transport va infratuzilmani rejalashtiruvchilar;
8.	24211	Boshqaruvni tashkil etish bo'yicha maslahatchi;

9.	31141	Elektronika sohasidagi texniklar;
10.	31151	Texnik-mexaniklar (umumiy);
11.	31299	Boshqa mashg'ulot guruhlariga kiritilmagan brigadirlar, b.g.k.
12.	43221	Ishlab chiqarish, sanoat, energetika sohasi (ishlab chiqarishni rejalashtirish) mahsulotlarni hisobga olish bilan shug'ullanadigan xodimlar;
13.	43232	Transport dispetcherlari (temir yo'l transporti dispetcherlaridan tashqari);
14.	71265	Santexnik va texnologik tizimlarni ta'mirlovchi va xizmat ko'rsatuvchi chilangarlar;
15.	71321	Metall bo'yoqchilari;
16.	72121	Payvandlovchilar;
17.	72212	Presslovchilar va shtamplovchilar;
18.	72220	Chilangar-asbobsozlar va shunga o'xshash faoliyat ishchilari;
19.	72232	Avtomatlashtirilgan va yarimavtomat liniyalar operatorlari va sozlovchilari;
20.	72242	Materiallarni silliqlovchilar;
21.	72311	Mexanik transport vositalarini ta'mirlash bo'yicha avtomexaniklar va chilangarlar;
22.	72333	Sanoat va texnologik uskunalarni sozlash va ta'mirlash;
23.	82110	Avtotransport vositalari, dastgohlar, mexanizmlar va asbob-uskunalarini yig'ish bo'yicha chilangar;
24.	82121	Elektr asboblari va uskunalarini yig'uvchilar;
25.	82190	Boshqa boshlang'ich guruhlariga kiritilmagan buyumlarni yig'uvchilar, b.g.k.
26.	83120	Tormoz ishchilari, o'tkazgichlar va ulagichlar;
27.	83220	Yengil avtomobil haydovchilari;
28.	83310	Avtobus, trolleybus va tramvay haydovchilari;
29.	83320	Yuk tashuvchi avtomobil haydovchilari;
30.	83431	Kran va ko'tarish mashinalari operatorlari;
31.	83440	Yuk ortuvchi mashinalar haydovchilari;
32.	93299	Boshqa boshlang'ich guruhlariga kiritilmagan ishlab chiqarish sohasida ishlaydigan malakasiz ishchilar, b.g.k.
33.	93330	Yukchilar;

3. Tarmoq tahlili

O'zbekiston avtomobil sanoati Vazirlar Mahkamasining 1992-yil 5-noyabrdagi 509-son qaroriga asosan tashkil etilgan "UZ-DAEWOO Auto" qo'shma korxonasidan boshlandi. 1993-yilda korxona rasmiy tashkil topdi, 1994-yilda zavod qurilishi boshlandi va 1996-yilda ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi. 2008-yilda General Motors (GM) korxonaning 25% aksiyalariga egalik qilib, "GM Uzbekistan" deb nomlandi. 2019-yildan boshlab kompaniya to'liq O'zbekiston mulkiga o'tdi va "UzAuto Motors" nomi ostida faoliyat yuritmoqda.

Kompaniyalar yirik shaharlar bilan bir qatorda Rossiya, Qozog'iston, Belarus, Tojikiston va boshqa MDH davlatlariga eksport jarayonlarini amalga oshiradi.

"O'zAutosanoat" AJ tuzilmasi avtomobil sanoati sohasida keng ko'lamli xizmatlar ko'rsatuvchi bir qancha korxonalarni ham o'z ichiga oladi. Ushbu korxonalarga quyidagilar kiradi:

- “UzAuto Motors” (yengil avtomobillar) asosiy zavod: Andijon viloyati, Asaka shahrida joylashgan. Asosiy mahsulotlari: Chevrolet brendi ostidagi avtomobillar (Tracker, Onix, Cobalt). Yiliga oʻrtacha ishlab chiqarish hajmi: 300 000 – 350 000 dona avtomobil.

- “MAN Auto Uzbekistan” (yuk mashinalari), MAN rusumli yuk avtomobillari, maxsus texnika va tirkamalar ishlab chiqaradigan Oʻzbekiston - Germaniya qoʻshma korxonasi. Kompaniya 2009 yilning avgust oyida tashkil etilgan. Zavod Samarqand shahrining chekkasida joylashgan. Rejaga koʻra, yiliga 500 dan 1500 gacha yuk mashinalari ishlab chiqariladi

- “SamAuto” (avtobus va yuk mashinalari) Samarqand avtomobil zavodi 1996-yilda oʻrta sigʻimli avtobuslar, yengil va oʻrta yuk avtomobillarini ishlab chiqarish maqsadida tashkil etilgan. Oʻz faoliyatini 1999 yil 19 martda boshlagan. 2006 yildan hozirgacha esa Isuzu brendi ostida ishlab chiqarilgan. Ayni paytda zavodda 4 rusumdagi avtobus va 5 rusumdagi yuk avtomobili ishlab chiqarilmoqda.

- 2022-yilda Xitoy-Oʻzbekiston qoʻshma korxonasi “BYD Uzbekistan Factory” tashkil etildi. Jizzaxda qurilgan zavod Xitoydan tashqarida Xitoyning BYD kompaniyasining yengil avtomobillarini yigʻish boʻyicha birinchi zavodiga aylandi. Birinchi bosqichda yillik ishlab chiqarish quvvati 50 ming donani tashkil etdi, ikkinchi bosqichda (2027–2028 yillarda) 200 ming dona va uchinchi bosqichda (2030 yildan) 500 ming donaga yetkazish rejalashtirilgan

2014-yil boshida Chevrolet Damas modeli Asaka zavodida ishlab chiqarish toʻxtatildi va yangi “GM Uzbekistan Xorazm” avtomobil zavodi tashkil etilgan. 2015-yil sentabridan “GM Uzbekistan Xorazm” zavodida 2004-yilda ishlab chiqarish toʻxtatilgan Chevrolet Labo avtomobilini yigʻish qayta tiklandi.

Bugungi kunda “Oʻzavtosanoat” Aksiyadorlik Kompaniyasida 30 mingdan ortiq ishchi oʻrniga ega 60 dan ortiq tarmoq korxonalari va tashkilotlar faoliyat yuritadi. Bundan tashqari Aksiyadorlik Kompaniyasi 200 dan ortiq chet el korxonalari bilan hamkorlik aloqalari oʻrnatilgan. “Oʻzavtosanoat” AJ oʻnlab yirik va oʻrta korxonalar bilan bir qatorda Koreya, Italiya, Germaniya va Yaponiya kabi xorijiy davlatlar kapitali bilan birgalikda tashkil etilgan kompaniyalarni birlashtiradi.

“Oʻzavtosanoat” kompaniyasi oʻz korxonalari uchun malakali kadrlar tayyorlash maqsadida bir qator oliy taʼlim muassasalari bilan hamkorlik qiladi. Ushbu hamkorliklar quyidagilarni oʻz ichiga oladi:

1. Toshkent shahridagi Turin politexnika universiteti (TTPU):

Hamkorlik yoʻnalishlari: TTPU bilan “dual degree” dasturi amalga oshirilmoqda, bunda hozirgi kunda 173 nafar xodim tahsil olmoqda. Shuningdek, 150 nafardan ziyod korxona xodimlari oliy taʼlim muassasalarida bakalavriat va magistratura yoʻnalishlarida kompaniya hisobidan oʻqitilmoqda.

2. Toshkent shahridagi Inha universiteti va Singapur menejmentni rivojlantirish instituti:

“UzAuto Motors” AJ ushbu universitetlar bilan hamkorlik memorandumlari imzolagan. Ushbu memorandumlarda doirasida ishlab chiqarish korxonasi bilan ilmiy

tadqiqot loyihalari, texnologik va malaka stajirovkalari, qo'shma ilmiy loyihalar, seminarlar va konferensiyalar o'tkazish rejalashtirilgan.

Bundan tashqari, "O'zavtosanoat" AJ Respublikadagi muhandislarni tayyorlovchi xalqaro va mahalliy oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni yo'lga qo'ygan. Bu hamkorliklar orqali kompaniya o'z korxonalarini muhandis-texniklar, moliyachi-iqtisodchilar va biznesni boshqarish yo'nalishidagi malakali mutaxassislar bilan ta'minlashni maqsad qilgan.

Shuningdek, kompaniya tizim korxonalarida kadrlar malakasini oshirish, qayta tayyorlash va kadrlar zaxirasini yaratish bo'yicha ichki o'quv dasturlarini ham amalga oshirmoqda. Bu jarayonda xodimlarning umumiy va maxsus bilimlarini oshirish, amaliy ish tajribasini boyitish hamda texnikum va kollej talabalarini ishlab chiqarish sexlariga jalb etish kabi tadbirlar o'tkazilmoqda.

Jamiyat rejalashtirayotgan strategik maqsadlarini muvaffaqiyatli amalga oshirishning asosiy mezonlaridan biri - bu mutaxassislarni tayyorlash uchun ajralmas va muntazam tizimni yaratishdir, bunda asosiy o'rinda tizim korxonalarini muhandis-texniklar, moliyachi-iqtisodchilar va biznesni boshqarish yo'nalishidagi malakali mutaxassislar bilan ta'minlash dolzarb o'rin egallaydi.

Soha uchun malakali kadrlar tayyorlash tizimidagi eng muhim bo'g'in Toshkent shahridagi Turin politexnika universiteti hisoblanadi va bugungi kunda Universitet tomonidan Jamiyat hamda tizim korxonalari uchun avtomobilsozlik sanoatining o'ziga xos muxandislik, dizayn salohiyatini yaratish va rivojlantirishda asosiy bo'g'inga aylangan. Bundan tashqari Jamiyat va tizim korxonalaridagi kadrlarga bo'lgan ehtiyojni inobatga olgan holda Respublikadagi muhandislarni tayyorlovchi xalqaro va mahalliy oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik yo'lga qo'yilgan. Oliy o'quv yurtlari bilan hamkorlik

Toshkent davlat texnika universiteti, Andijon mashinasozlik instituti kabi oliy ta'lim muassasalari bilan yaqin hamkorlik o'rnatilib "Dual ta'lim" tizimi joriy etish orqali talabalar nazariy bilim bilan birga amaliyotdan ham o'tish imkoniga ega. Talabalar uchun sanoat korxonalarida amaliyot o'tash, bitiruv malakaviy ishlari (BMllari)ni ishlab chiqarishdagi real loyihalar asosida tayyorlash imkoniyati yaratilgan. Avtomobil sanoatining barqaror rivojlanishida kasbiy kompetensiya tizimini shakllantirish va uni amaliyotda joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda "O'zavtosanoat" AJ tizimidagi korxonalarda faoliyat yuritayotgan mutaxassislardan nafaqat nazariy bilimlar, balki real ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal etish bo'yicha yuqori darajadagi muammo yechish ko'nikmalari, texnik tafakkur va texnologik savodxonlik talab etilmoqda.

Zamonaviy avtomobilsozlik mahsulotlarining tez yangilanib borishi, ishlab chiqarishning raqamlashtirilishi, avtomatlashtirilgan tizimlar va robototexnika vositalarining joriy etilishi xodimlardan yuqori darajadagi texnologik tayyorgarlikni talab qiladi. Bu esa ta'lim tizimi bilan uzviy bog'langan holda, modullashtirilgan o'quv dasturlari asosida mutaxassislarni tayyorlash va malakasini oshirishni talab etadi. "UzAuto Motors" AJ tomonidan ishlab chiqilgan ichki o'quv modullari orqali

yangi ishlab chiqarilayotgan avtomobil modellari bo'yicha servis xodimlari, texnologlar va muhandislar muntazam tayyorgarlikdan o'tadilar. Bundan tashqari, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va mehnat muhitining xavfsizligini ta'minlash maqsadida sanoat xavfsizligi madaniyatini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Korxonalarda xavfsizlik bo'yicha muntazam brifinglar, treninglar o'tkazilishi, shuningdek, xodimlar uchun ishlab chiqilgan xavfsizlik qo'llanmalari bu boradagi amaliy ishlarning muhim jihatlaridan hisoblanadi.

Shu bilan birga, sohada kasbiy rivojlanish yo'li (career pathway) konsepsiyasi joriy etilmoqda. Bu orqali korxonalarda faoliyat boshlagan yosh mutaxassislar o'z kasbiy yo'lini aniq ko'rib chiqish, malaka darajalarini bosqichma-bosqich oshirish, lavozimiy o'sishga erishish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. "UzAuto Motors Powertrain" kompaniyasida mexanik muhandis lavozimida ish boshlagan mutaxassis, zarur bilim va ko'nikmalarni egallaganidan so'ng, navbatdagi bosqichlarda bosh muhandis yoki ishlab chiqarish bo'limi rahbari lavozimigacha ko'tarilishi mumkin. Umuman olganda, avtomobilsozlik tarmog'ining jadal rivojlanishi ta'lim, ishlab chiqarish va mehnat bozorini o'zaro integratsiyalashgan yagona tizimga aylantirishni taqozo etmoqda. Shu bois, Tarmoq malaka ramkasini ishlab chiqishda yuqorida qayd etilgan tushunchalarga asoslanish, mavjud tizimdagi real ehtiyoj va istiqbolli yo'nalishlarni hisobga olgan holda yondashish ayni muddaodir.

Kasblarning o'zgarib borishi va istiqbolli kasblar tahlili

Zamonaviy avtomobilsozlik tarmog'ida texnologik yangilanishlar, avtomatlashtirish, raqamlashtirish va ekologik talablarning kuchayishi natijasida ayrim an'anaviy kasblarning ahamiyati pasayib, yangi, yuqori malakali va raqamli kompetensiyalarga asoslangan kasblar shakllanib bormoqda.

Yildan yilga o'rni yo'qolib borayotgan kasblar:

- Oddiy montajchilar – avtomatik yig'uv liniyalarining keng joriy etilishi tufayli, qo'lda bajariladigan ko'plab ishlar mashinalar tomonidan bajarilmoqda;

- an'anaviy texnik xizmat ko'rsatuvchilar (mexaniklar) – diagnostika tizimlarining kompyuterlashtirilishi sababli faqat qo'l mehnatiga asoslangan kasblar o'z dolzarbligini yo'qotmoqda;

- oddiy chizmachilari-loyihalovchilar - CAD (Computer-Aided Design) tizimlari keng qo'llanilgani sababli ushbu kasb o'rnini raqamli dizaynerlar egallamoqda.

Bugungi kunda rivojlanayotgan va talab yuqori bo'lgan kasblar:

Avtomobil diagnostika mutaxassislari – zamonaviy avtomobillarda mavjud elektron tizimlarni aniqlash va sozlash uchun maxsus bilim va dasturiy ta'minotlar bilan ishlash ko'nikmasi talab qilinmoqda;

sifat nazorati mutaxassislari (Quality Assurance/Control) – xalqaro standartlar bo'yicha mahsulot sifati va xavfsizligini ta'minlaydigan kasblarga talab ortmoqda;

yig'ish liniyasi operatorlari (robotlar bilan ishlovchilar) – yarim avtomatik yoki to'liq avtomatlashtirilgan liniyalar bilan ishlay oladigan texniklar va operatorlar.

Kelajakda yuksalishi kutilayotgan kasblar:

Elektromobil tizimlari muhandislari – elektr energiyasi asosidagi dvigatellar, batareyalar va zaryadlash tizimlari bo'yicha mutaxassislar;

Avtonom transport vositalari dasturchilari va muhandislari – sun'iy intellekt asosida harakatlanuvchi avtomobillarni ishlab chiqish yo'nalishidagi yangi avlod kasblari;

avtomobil kiberxavfsizlik mutaxassislari – avtomobillarning IT infratuzilmasini himoya qilish bo'yicha muhandislar;

sanoat ma'lumotlarini tahlil qiluvchi (data analyst) – ishlab chiqarish jarayonlaridan yig'ilgan katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, samaradorlikni oshirishga xizmat qiluvchi kasb egasi;

raqamli dizaynerlar va UX/UI mutaxassislari (avtomobil interyer va interfeys dizaynerlari) – foydalanuvchi qulayligi va ergonomikani ta'minlovchi dizaynchilar.

"O'zavtosanoat" AJning asosiy faoliyat ko'rsatkichlari bo'yicha ma'lumot

Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	2020	2021	2022	2023	2024
Yengil avtomobillar	ming dona	280,1	235,8	327,6	395,4	395,9
ISUZU avtobuslari	dona	629	1002	1190	865	824
ISUZU yuk avtomobillari	dona	2439	2936	2639	3107	2450
D-Max pikaplari	dona	446	314	363	123	451
Yengil tijorat avtomobillari	dona	-	917	457	680	200
Avtomobil dvigatellari	ming dona	222,4	160,4	225,4	269,2	269,9

O'zAvtosanoat

"O'zavtosanoat" AJning hamkor tashkilotlari

4. Tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati

Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK-2025) ga muvofiq tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati quyidagi jadvalda keltiriladi:

T/r	Lavozimlari va kasblar nomi	Lavozim va kasblar kodi
1	11200007	Boshqaruv raisi va o'rinbosarlari
2	11200009	Direksiya direktori va o'rinbosarlari
3	11200010	Direktor va o'rinbosarlari
4	11200014	Ijrochi direktor va o'rinbosarlari
5	11200023	Korxona bosh direktori (boshlig'i, boshqaruvchisi) va o'rinbosarlari
6	11200026	Muassasalar, tashkilotlar va korxonalar rahbarlarining maslahatchisi
7	12111002	Buxgalteriya hisobi va hisoboti bo'limi boshlig'i (bosh buxgalter)
8	12111007	Ichki audit nazorati bo'yicha rahbarlar (bosh auditor)
9	12111010	Komplayens nazorat bo'yicha rahbarlar (bosh komplayens nazoratchi)
10	12111012	Moliya-iqtisod sohasida departament (boshqarma) direktori (boshlig'i)
11	12112001	Devonxona mudiri
12	12112006	Ma'muriy faoliyat sohasidagi bo'linma (bo'lim, xizmat, qism) rahbarlari
13	12112012	Xo'jalik ishlari bo'lim boshlig'i (mudiri)
14	12120004	Kadrlar/Xodimlar bo'yicha direktor
15	12190026	Ruxsatnomalar byurosi boshlig'i (mudiri)
16	12221001	Axborot xizmati rahbari (matbuot kotibi)
17	13211014	Bosh muhandis
18	13211022	Ishlab chiqarish bo'yicha direktor
19	13211025	Ishlab chiqarish sanoati sohasida boshqarma (bo'lim, bo'linma) boshlig'i (mudiri)
20	13211026	Ishlab chiqarish sanoatida (xizmat, guruh, sho'ba, sex, stansiya, punkt, uchastka, smena, ombor, otryad) boshlig'i (mudiri)
21	13211027	Ishlab chiqarish sanoatida laboratoriya boshlig'i (mudiri)
22	13211028	Ishlab chiqarish sanoatida usta
23	13211032	Markaziy zavod laboratoriyasi boshlig'i
24	13212026	Qozonxona boshlig'i (direktori)
25	13220013	Bosh muhandis-texnik
26	13230016	Qurilishda (xizmat, guruh, sho'ba, sex, stansiya, punkt, uchastka, smena, ombor, otryad) boshlig'i (mudiri)
27	13241012	Ombor (tashish va saqlashni tashkil etish) mudiri
28	13241021	Tovarlarni yetkazib berish, tashish, saqlash va tarqatishda boshqarma (bo'lim) boshlig'i (mudiri)
29	13242001	Avtomobil transportida (byuro, xizmat, guruh, baza, sho'ba, smena, ombor, otryad, maydon, partiya) boshlig'i (mudiri)
30	13242015	Kolonna (avtomobil, mexanizatsiyalashgan) boshlig'i
31	13242016	Majmua (idora, uchastka, filial, markaz) boshlig'i (transport)
32	14120004	Oshxona boshlig'i (mudiri)
33	14200012	Xarid bo'yicha direktor
34	14390024	Ombor mudiri (muassasa va tashkilotlarda)
35	21203008	Statistik
36	21319003	Epidemiolog
37	21322001	Agronom
38	21332003	Ekolog
39	21411001	Ishlab chiqarishda texnik masalalar bo'yicha professional-mutaxassis
40	21411004	Muhandis-texnolog (umumiy)

41	21413001	Avtomatlashtirish bo'yicha muhandis
42	21413003	Ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish bo'yicha muhandis
43	21414003	Sifat nazorati bo'yicha muhandis
44	21415003	Metrologiya bo'yicha muhandis
45	21415007	Standartlashtirish bo'yicha muhandis
46	21419001	Ekspluatatsiya va ta'mirlashni tashkil etish bo'yicha muhandis
47	21419003	Mexanik-texnologik uskunalar bo'yicha muhandis
48	21419006	Texnologik uskunalarni ta'mirlash va xizmat ko'rsatish bo'yicha muhandis
49	21441004	Muhandis-konstruktor
50	21441005	Muhandis-mexanik (umumiy)
51	21442004	Sanoat uskunalari va asboblari bo'yicha muhandis
52	21443005	Avtotransport vositalari bo'yicha muhandis
53	21447004	Ventilyatsiya va sanitar-texnik uskunalar muhandisi
54	21449007	Harakat xavfsizligi bo'yicha muhandis
55	21493007	Mehnat xavfsizligi va muhofazasi muhandisi
56	21493008	Sanoat xavfsizligi muhandisi
57	21494001	Loyiha-smeta ishlari bo'yicha muhandis
58	21499012	Yangi texnika va texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha muhandis
59	21511006	Muhandis-elektrik
60	21524001	Asbobsozlik sohasida muhandis
61	21631001	Avtodizayner
62	21641001	Loyihalash muhandisi
63	21661002	Grafik dizayner
64	22110002	Umumiy amaliyot shifokori
65	22650001	Diyetolog
66	23510006	Metodist/uslubchi (umumiy yo'nalish)
67	23591012	Tashkiliy-ommaviy ishlar bo'yicha yo'riqchi
68	24111001	Auditor
69	24112002	Buxgalter
70	24113001	Buxgalteriya hisobi va xo'jalik faoliyati tahlili bo'yicha iqtisodchi
71	24121007	Moliyaviy rejalashtirish bo'yicha professional-mutaxassis
72	24135002	Komplayens bo'yicha professional-mutaxassis
73	24135003	Komplayens bo'yicha tahlilchi
74	24211001	Boshqaruv masalalari bo'yicha maslahatchi
75	24211002	Hududiy tarmoqlarni qo'llab-quvvatlash, rivojlantirish va muvofiqlashtirish bo'yicha professional-mutaxassis
76	24212003	Biznes tahlilchi
77	24232005	Xodimlar bilan ishlash va xizmat ko'rsatish bo'yicha professional- mutaxassis
78	24232008	Xodimlarni rivojlantirish bo'yicha professional-mutaxassis
79	24233004	Mehnatni tashkil qilish va me'yorlashtirish muhandisi
80	24240007	Xodimlarni o'qitish va rivojlantirish bo'yicha professional- mutaxassis
81	24313002	Logistika bo'yicha professional-mutaxassis
82	24313006	Yuk tashishni tashkil qilish bo'yicha muhandis
83	24323001	Fuqarolar murojaatlari bilan ishlash bo'yicha professional- mutaxassis
84	24334006	Tovarshunos
85	25120006	Muhandis-dasturlovchi
86	25131004	Veb dasturchi
87	25220004	Server administratori
88	25291004	Axborot xavfsizligi bo'yicha muhandis
89	26111004	Shartnomalar bo'yicha mutaxassis
90	26111005	Yuriskonsult
91	26192002	Sertifikatlashtirish bo'yicha professional-mutaxassis

92	26229006	Imiy-texnikaviy axborot bo'yicha muhandis
93	26311005	Iqtisodchi
94	26311018	Muhandis-iqtisodchi
95	26311023	Shartnomalar va da'vo ishlari bo'yicha iqtisodchi
96	26341005	Psixolog
97	31119002	Laborant (o'rta malakali)
98	31132012	Uchastka energetigi
99	31142005	Sanoat robotlariga xizmat ko'rsatuvchi texnik-dasturchi
100	31151011	Mexanik (umumiy yo'nalish)
101	31151017	Texnik-texnolog
102	31151018	Transport vositalarini ta'mirlash bo'yicha mexanik
103	31154001	Avtomobil holatini texnik diagnostika qilish bo'yicha texnik
104	31154002	Avtomobil kolonnasi mexanigi
105	31159026	Xronometraj (vaqtni o'lchash) bo'yicha texnik
106	31220002	Ishlab-chiqarish sanoati brigadiri
107	31322005	Suvni kimyoviy tozalash apparatchisi
108	31329004	Sanitar-texnik tizimlari montajchisi
109	31340001	Gaz tarmoqlarini nazorat qiluvchi chilangar
110	31540027	Tashish xizmati dispetcheri
111	32530001	Feldsher
112	33220007	Sotuv va iste'molchilarni o'rganish bo'yicha agent
113	33231002	Texnik xaridlar bo'yicha mutaxassis
114	33231004	Xaridlar bo'yicha agent
115	33232002	Ta'minot agenti
116	33310006	Yuklarni yetkazib berish bo'yicha ekspeditor
117	33330003	Kadrlar bo'yicha inspektor
118	33410003	Arxivarius (o'rta malakali)
119	33410014	Navbatchi ma'mur
120	33430004	Ish yuritish bo'yicha inspektor
121	33430006	Topshiriqlarning bajarilishini nazorat etish bo'yicha inspektor
122	33510003	Deklarant
123	33599003	Ekspluatatsiya, ishlab chiqarish-texnik va tashkiliy masalalar bo'yicha inspektor
124	34310004	Fototexnik
125	34340006	Usta oshpaz
126	35130014	Uyali aloqa, ovoz va televideniye uzatish tizimlari va uskunalari ekspluatatsiya va servis xizmati ko'rsatish bo'yicha mutaxassis
127	41100001	Hujjatlar registratori
128	41100002	Ish yurituvchi
129	41310004	Elektron hisoblash mashinasi operatori
130	41320004	Ma'lumotlar bazasi (kiritish, tekshirish va qayta ishlash) operatori
131	42230010	Telefonist-operator
132	42249006	Qavat navbatchisi (mehmonxona, kemping, pansionat)
133	42260005	Ruxsatnoma byurosi inspektori (navbatchisi)
134	43122007	Statistik ma'lumotlarni qayta ishlash bo'yicha xizmatchi
135	43130001	G'aznachi
136	43130005	Tabelchi
137	43211002	Hisobchi-markirovka qiluvchi
138	43211007	Omborchi
139	43220018	Xomashyo, yarim tayyor mahsulotlar va tayyor mahsulotni qabul qiluvchi
140	43232007	Dispetcher (umumiy yo'nalish)
141	51200005	Oshpaz
142	51200006	Oshpaz-brigadir

143	51510002	Komendant
144	51520001	Beka (ekonomka)
145	52450003	Yoqilg'i quyish shoxobchasi operatori
146	52450004	Yoqilg'i va yonilg'i-moylash materiallari quyish operatori
147	54140005	Nazorat-o'tish punkti nazoratchisi
148	61131001	Bog'bon
149	61131006	Ko'kalamzorlashtiruvchi
150	71140007	Betonchi
151	71150003	Duradgor
152	71190022	Oyna (rom) o'rnatuvchi
153	71190036	Temir yo'lda ta'mirlash bo'yicha ishchi (chilangar)
154	71230009	Suvoqchi
155	71262004	Kanalizatsiya-nasos stansiyasi operatori
156	71269002	Chilangar-santexnik
157	71310004	Bo'yoqchi
158	72121011	Kontakt (press) payvandlash dastgohlarida payvandlovchi
159	72121019	Payvandlash kompleksi operatori
160	72122003	Elektr-gaz payvandchi
161	72130019	Tunukasoz
162	72149004	Chilangar-mexanik
163	72149007	Fizik-mexanik sinovlar laboranti
164	72149009	Jihozlarni tozalovchi
165	72159005	Stropalchi
166	72212021	Shtampovkachi
167	72220003	Chilangar-asbobsoz
168	72231004	Buyumlarni kesuvchi
169	72231005	Dastgoh, arra va dastarrada kesuvchi
170	72231011	Frezalovchi
171	72231022	Parmalovchi
172	72231036	Tokar
173	72232008	Operator-kesuvchi
174	72232018	Sovuq shtamplash qurilmalari avtomatik va yarimavtomatik liniyalari operatori
175	72232020	Temirchilik-presslash jihozlari sozlovchisi
176	72311013	Yoqilg'i apparaturasi bo'yicha chilangar
177	72319005	Avtomobillarni ta'mirlovchi chilangar
178	72319008	Kuzovchi
179	72319009	Kuzovlar rixtovkachisi
180	72336005	Moylovchi
181	72339006	Chilangar-ta'mirlovchi (umumiy yo'nalish)
182	72339020	Navbatchi mexanik
183	74121003	Elektr uskunalariga xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha elektromontyor
184	74124001	Akkumulyatorchi
185	74129011	Chilangar-akkumulyatorchi
186	74129021	Elektr jihozlarni ta'mirlash bo'yicha chilangar-elektrik
187	75121004	Novvoy
188	75122012	Qandolatchi
189	75351015	Xomashyo, yarim tayyor mahsulotlar, kimyoviy materiallar va ishlab chiqarish chiqindilarini ho'llash, oshlash-bo'yash va moylash (formalin) sexlariga yetkazuvchi
190	75432002	Bo'yash ishlari nazoratchisi
191	75432008	Payvandlash ishlari nazoratchisi
192	75432009	Temirchilik-presslash ishlari nazoratchisi

193	75432011	Texnologik jihozlarning ishlash rejimi nazoratchisi
194	75439001	Butlovchi
195	75439012	Nazoratchi-qabul qiluvchi
196	75439020	Sifat nazoratchisi
197	81214007	Termist
198	81219093	Plazmali qurilmalar apparatchisi
199	81319115	Gaz pechlari operatori
200	81319176	Kimyoviy tahlil laboranti
201	81411036	Vulkanizatorchi
202	81529002	Chiqindilarni presslovchi
203	81530010	Tikuvchi
204	81570005	Yuvish mashinalari mashinisti
205	81821002	Nasos qurilmalari mashinisti
206	81822006	Qozonxona operatori
207	81829020	Kompressor qurilmalari mashinisti
208	81829033	Tozalash inshootlari ishchisi
209	81830009	Metall va tayyor mahsulotni sayqallash, saralash, qabul qilish, topshirish, paketlash va yirash bo'yicha brigadir
210	81890023	Ichki yonuv dvigatellar ta'miri motoristi
211	81890047	Sovitish qurilmasi mashinisti
212	82110004	Mexanik yig'uv ishlari chilangari
213	82121001	Apparaturalar asboblari va avtomatik nazorat, rostlash va boshqarish tizimlari sozlovchisi (nazorat o'lchov asboblari va avtomatika sozlovchisi)
214	82124003	Elektrik dastgohi elementlarini o'rovchi
215	83120004	Poyezdlar tuzuvchi
216	83220001	Avtomobil haydovchisi (yengil)
217	83220002	Avtomobil haydovchisi-ekspeditor
218	83220003	Haydovchi-mexanik
219	83310001	Avtobus haydovchisi
220	83310002	Avtomobil haydovchisi
221	83320002	Avtomobil haydovchisi (yuk tashuvchi)
222	83410006	Traktorchi
223	83432003	Elektr ortgich haydovchisi
224	83440001	Elektro- va avtotirkama haydovchisi
225	89431001	Avtomobil, kozlovoy, ko'priksimon, metall ishlab chiqarishda, o'ziyurar temir yo'l, gusinitkali og'ir kranlar mashinisti
226	89431003	Greyfer, minorali kran mashinisti
227	91129001	Ishlab chiqarish xonalari farroshi
228	91129006	Xizmat xonalari farroshi
229	91210004	Kir yuvuvchi (kixona xodimi)
230	93299096	Yuvuvchi
231	94120004	Oshxona ishchisi
232	96130003	Hudud tozalovchisi
233	96210006	Kuryer
234	96290009	Har xil ishlar ishchisi

**5. Yangi ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar
haqida ma'lumot**

T/r	Kasbiy standartlar soni	Qamrab olinadigan lavozim (kasb)lar soni	Ishlab chiqiladigan yil va oy
1.	3	12	2025 yil, dekabr
2.	7	28	2026 yil, dekabr

6. Tarmoq malaka ramkasi malaka darajalarining tavsifi

Malaka darajasi		Bilim	Ko'nikma (mahorat)	Mas'uliyat va mustaqillik	Kasbiy faoliyat turlari va lavozim (kasb)lar kodi hamda nomi
Milliy malaka ramkasi (MMR)	Tarmoq malaka ramkasi (TMR)				
1	1	Oddiy ishlarni bajarish uchun zarur bo'lgan elementar nazariy tushunchalar (avtomobil qismlarining nomlari). Ish joyidagi asosiy mehnat jarayonlari, tartib-intizom, sanoat xavfsizligi va mehnat muhofazasi bo'yicha elementar bilimga ega bo'ladi.	Usta yoki malakali ishchi rahbarligida avtomobil va butlovchi qismlarini tayyorlash, joylashtirish, tozalash va qadoqlash bo'yicha oddiy amaliy ishlarni bajaradi.	Doimiy nazorat ostida ishlaydi, o'z faoliyati uchun javobgarlik cheklangan.	28.11.0 Aviatsiya uchun mo'ljallanganidan tashqari dvigatellar va turbinalar, avtomobil va mototsikllar dvigatellari ishlab chiqarish. 93330 Yuklovchi 96290009 Ishchi 29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish. 75439 Nazoratchi
2	2	Oddiy texnologik jarayonlar bo'yicha boshlang'ich bilimlar. Texnika xavfsizligi, yong'in xavfsizligi, ekologik xavfsizlik bo'yicha boshlang'ich bilimlarga ega.	Yengil mexanik ishlarni mustaqil bajarish (moy almashtirish, g'ildiraklarni yechish-taqish). Detallarni qadoqlash, silliqdash, tozalash va joylashtirish amaliyotini mustaqil bajarish. Yengil mexanizatsiyalashgan uskunalarda oddiy operatsiyalarni bajarish (press yordamida detallarni joyiga o'rnatish).	Oddiy vazifalarni mustaqil bajara oladi, ammo murakkab ishlar uchun rahbar ko'rsatmasiga muhtoj. Belgilangan texnologik kartalar asosida mustaqil ishlay oladi, lekin yakuniy nazorat rahbar tomonidan amalga oshiriladi. Ish joyidagi soddaligi bo'yicha o'zini boshqara oladi, lekin murakkab muammolar yuzaga kelganda rahbarga murojaat	28.11.0 Aviatsiya uchun mo'ljallanganidan tashqari dvigatellar va turbinalar, avtomobil va mototsikllar dvigatellari ishlab chiqarish. 82190 Mahsulotlar yig'uvchisi 81890 29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 72232 Dasturiy boshqaruvli stanoklar katta operatori 29.20.0 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylerlar va

			Texnologik jarayonlarda oddiy texnik nazorat (vizual ko'rik, o'lchovlarni solishtirish)ni amalga oshirish.	qiladi. Mehnat unumdorligi va sifatiga nisbatan cheklangan darajada mas'ul. Texnologik intizom, xavfsizlik, va sifatga nisbatan shaxsiy mas'uliyatini anglaydi.	yarim pritseplar ishlab chiqarish. 7132004 9329066 29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish. 43211007 Katta omborchi 43211007 Katta omborchi 45.20.1 - Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash 74119021 Elektr jihozlarini ta'mirlovchi chilangar-elektrik 72232008 Operator-kesuvchi 72319005 Avtomobillarni ta'mirlash bo'yicha chilangari 52.21.0 - Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar 8322-001
3	3	Avtomobil tizimlari va ularga texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha asosiy bilimlar (tormoz tizimi, sovutish tizimi). Dvigatel tuzilishi, ishlash prinsipi va komponentlararo bog'liqlik haqida asosiy texnik bilimlarga ega.	Texnik xizmat va oddiy ta'mirlash ishlarini bajarish (filtrlar almashtirish, tormoz kolodkalarini tekshirish). Dvigatelni yarim yig'ilgan holatdan to to'liq yig'ilishga qadar bo'lgan operatsiyalarda ishtirok etish. Maxsus stanoklar va jihozlarda (shlifovka,	Berilgan ko'rsatmalar asosida mustaqil ishlaydi, bajarilgan ishlar uchun mas'ul. Belgilangan jarayonlarni mustaqil bajara oladi, yakuniy mahsulot sifatiga bevosita ta'sir qiladi. Jamoa bilan muvofiqlikda ishlaydi, kamchiliklarni aniqlash va bildirishga	28.11.0 Aviatsiya uchun mo'ljallanganidan tashqari dvigatellar va turbinalar, avtomobil va mototsikllar dvigatellari ishlab chiqarish. 82110004 Mexanika yig'uv ishlari chilangari 96221 Operator 72339020 Navbatchi mexanik

		Chizmalarni o'qish, oddiy texnologik sxemalarni tushunish, detallar va birikmalar haqidagi texnik tavsiflar bilan tanish. Ishlab chiqarishdagi sifat nazorati bosqichlari va ularning ahamiyati. Standart asboblari va o'lchov vositalari haqida tushuncha.	o'lchov asboblari) ishlash. Mahsulot sifatiga ta'sir etuvchi asosiy texnologik bosqichlarni amalga oshirish (moment bilan qisish, haroratli yig'ish). Chizmalar asosida detallarning joylashuvini aniqlash va mosligini tekshirish.	mas'ul. Jarayonlarda mehnat unumdorligi va sifatini saqlashga mustaqil javobgar. O'z faoliyatida qat'iy tartibga rioya qiladi, xavfsizlik va ekologik me'yorlarga amal qiladi.	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 72121 Qo'lda payvandlash elektropayvandchisi 75432002 Bo'yoqlash ishlari bo'yicha nazoratchi 72319005 Avtomobillarni ta'mirlash bo'yicha chilangari 72220003 Asbobsoz-chilangar 72231036 Tokar 75439020 Sifat nazoratchisi 75432 Robotlar nazoratchisi 75432008 Payvandlash ishlari nazoratchisi 72122003 Elektrogazpayvandchi 72336005 Moylovchi 52450003 Yoqilg'i quyish shoxobchasi operatori 52450004 Yonilg'i va YoMM quyuvchisi 89431001 Avtomobil krani mashinisti Mexanik ishlar chilangari Avtomobil yig'uvchisi 29.20.0 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylerlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish. 71329 Pardozirovchi 72231 Jilvirolovchi
--	--	--	--	---	--

					72121011 Elektrpayvandchi Payvandlash operatori 29.31.0 Avtotransport vositalari uchun elektr va elektron butlovchi qismlar ishlab chiqarish. 82124003 Elektr mashinalar elementlarini o'rovchi 72232 Dasturiy boshqaruvli stanoklar katta operatori Avtomobil bo'yicha elektrchi 29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish. 43211007 Katta omborchi 93210 Detallar qadoqlovchisi 93210 Detallar qadoqlovchisi 75439001 Butlovchi 45.20.1 - Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash 81890023 Ichki yonuv dvigatellarini ta'mirlash bo'yicha motorist 72311013 Yoqilg'i apparaturalari bo'yicha chilangari 82121001 NO'V va A (Nazorat o'lchov vositalari va avtomatika) bo'yicha chilangar
--	--	--	--	--	---

					89431001 Avtomobil krani mashinisti 74121003 Elektr jihozlarini ta'mirlash va xizmat ko'rsatish bo'yicha elektromontyor 81214007 Termist 81219093 Plazmali qurilmalar apparatchisi 72231022 Parmalovchi 83220003 Haydovchi-mexanik 74129011 Chilangar-akkumulyatorchi 74124001 Akkumulyatorchi 72232020 Temirchilik-presslash jihozlari sozlovchisi 75432009 Temirchilik-presslash ishlari nazoratchisi 89431003 Minorali kran mashinisti 72319009 Kuzovlar rixtovkachisi 52.21.0 - Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar 83320002 (Yuk) avtomobil haydovchisi 83440 Yuklagich haydovchisi 93330 Yuklovchi 83310001 Avtobus haydovchisi 71190036 Temir yo'llarini ta'mirlovchi
--	--	--	--	--	---

4	4	Diagnostika va ta'mirlash jarayonlari, avtomobil qurilishining nazariy va amaliy jihatlar. Avtomobil va mototsikl dvigatellari, turbinalar tuzilmasi, ishlash prinsipi, asosiy tizimlar (yonilg'i, havo, gaz chiqarish, sovitish) haqida chuqurroq texnik bilimga ega. Turli tipdagi dvigatellar (ichki yonuv, turboquvvatli, gazli) bo'yicha farqlovchi belgilar. Texnologik hujjatlar, montaj-jadval, chizma va spetsifikatsiyalarning asosiy talablari. Ishlab chiqarish va sifat tizimlari (ISO 9001) asoslari.	Diagnostika vositalaridan foydalana oladi, murakkab bo'lmagan ta'mirlash ishlarini amalga oshiradi (dvigatelning ayrim qismlarini ta'mirlash). Murakkab dvigatel komponentlarini yig'ish, sozlash, sinovdan o'tkazish. Texnologik me'yorlarga amal qilgan holda ishlab chiqarish bosqichlarini yuritish. Dvigatelni yig'ishdan oldin tayyorlash, montajlashda ketma-ketlikni aniq bajara olish. Sifat nazorati bosqichida o'lchov asboblardan foydalana olish (mikrometr, shchuplar, indikatorlar).	Mustaqil ishlash qobiliyatiga ega, jamoa bilan ishlay oladi, ish sifatiga javobgar. Belgilangan topshiriqlarni sifatli va to'liq hajmda mustaqil bajaradi, yakuniy mahsulot sifatiga to'liq mas'ul. Ishlab chiqarishdagi noaniqliklar va nuqsonlarni aniqlab, ularni bartaraf etish yuzasidan tashabbus ko'rsatadi. Jamoa doirasida hamkorlik qiladi, yosh ishchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatadi. Mehnat va texnologik intizomga to'liq rioya qiladi, xavfsizlik me'yorlarini kuzatib boradi.	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish. 13241012 Bojxona ombor mudiri 45.20.1 - Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash 72339006 Chilangar-ta'mirlovchi 83220002 Haydovchi-ekspeditor 52.21.0 - Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar 31220002 Brigadir
5	5	Avtomobilsozlikdagi tizimli bilimlar, ISO standartlari, servis jarayonlarini rejalashtirish. Dvigatel konstruksiyasi, funktsional bloklari va tizimlari haqida chuqur texnik bilimlarga ega. Yig'ish-chiqarish texnologiyalari, sinov va sozlash usullari, diagnostika tamoyillari. Materialshunoslik asoslari	Katta hajmdagi servis ishlarini rejalashtirish, mijoz bilan ishlash, sifat nazoratini olib borish. Butlovchi qismlar, turbinalar, dvigatel bloklari ustida to'liq yig'ish, sozlash va sinovdan o'tkazish ishlarini bajara oladi. Chizmalar, texnologik kartalar va spetsifikatsiyalar asosida yig'ish ishlari olib	Jamoani boshqarish, murakkab masalalarni hal qilishda yetakchilik qilish. Yig'ish jarayonini mustaqil boshqaradi, mahsulot sifatiga bevosita mas'ul. Jamoada kichik guruh rahbari sifatida ishtirok etadi. Boshqa ishchilarga texnik yo'l-yo'riq bera oladi. Mehnat, texnika xavfsizligi va	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 13490 Guruh rahbari 31154001 Avtomobil holatini texnik diagnostika qilish bo'yicha texnik 31149 Texnik 31151011 Mexanik 21414003 Sifat jarayonlari bo'yicha muhandis 29.32.0 Avtotransport vositalari uchun boshqa

		(qismlarning ishlash sharoitiga mos materiallar), korroziya, termik ta'sir haqida bilimlar. Mehnatni muhofaza qilish, sifat menejmenti tizimi, ekologik normalar.	borish. Dvigatelning muvozanat, harorat, bosim ko'rsatkichlarini tahlil qilib, sozlamalarni amalga oshirish. Yangi asbob-uskunalar va texnologiyalarni o'zlashtira olish.	sifatga nisbatan shaxsiy mas'uliyat darajasi yuqori.	butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish. 33232 Ekspeditor 21419 Muhandis-tadqiqotchi 33220007 Nolikvid tovarlar bilan ishlash bo'yicha menejer 45.20.1 - Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash 31151018 Transportni ta'mirlash bo'yicha mexanik 25220004 Server ma'muri 75432011 Texnologik jihozli ishlar rejimi nazoratchisi 31151017 Texnik-texnolog 74129 Elektrik 31154002 Avtomobil kolonnasi mexanigi 21419006 Texnologik jihozlarni ta'mirlovchi mexanik 31329004 Issiqlik mexanika jihozi texnik-ta'mirlovchisi 52.29.1 - Temir yo'l, avtotransport, dengiz yoki havo orqali transportda tashishni tashkil qilish 33310006 Yuklarni eltish bo'yicha ekspeditor 31540027 Tashish xizmati dispetcheri
--	--	--	--	---	---

					24313006 Yuk tashishni tashkillashtirish bo'yicha texnik
6	6	Innovatsion texnologiyalar, avtomobil konstruksiyasida zamonaviy yechimlar (elektr transport vositalari, gibrid tizimlar). Dvigatel, turbina va boshqa murakkab energouzatish tizimlarining ishlash tamoyillari, termodinamika, mexanika, gidravlika asoslari. Ishlab chiqarish jarayonini optimallashtirish, texnologik oqimni tahlil qilish. Innovatsion materiallar, texnologiyalar va avtomatlashtirish vositalari haqida chuqur bilimga ega. Standartlar, sertifikatlash va sifat menejmenti bo'yicha texnik tartiblar.	Yangi modellar bilan ishlash, ilmiy-tadqiqot ishlari yuritish, tajriba sinovlarini tashkil qilish. Yangi dvigatel turlari bo'yicha texnologik jarayonlarni ishlab chiqish va joriy etishda ishtirok etish. Dvigatellarning sinov va diagnostika natijalarini tahlil qilish, kamchiliklarni aniqlash va bartaraf qilish. Jarayonlarni avtomatlashtirishga oid uskunalarni sozlash va qo'llash. Katta ishlab chiqarish loyihalarida texnik muammolarni hal qilish.	Murakkab loyihalar uchun javobgarlikni o'z zimmasiga oladi, qaror qabul qilishda erkin. Texnologik bo'limda qaror qabul qilishda ishtirok etadi, mustaqil ishlay oladi. Guruh yoki kichik bo'lim ishini boshqaradi. Ishlab chiqarishdagi sifat, xavfsizlik va ekologik nazoratda yetakchilik qiladi. Ilmiy-tadqiqot ishlari yoki yangi texnologiyalarni ishlab chiqishda ishtirok etadi.	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 24332 Savdo va avtoservis bo'yicha boshqaruvchi direktor maslahatchisi 24332 Savdo va avtoservis bo'yicha boshqaruvchi direktor maslahatchisi 25291 Tahlilchi 21494 Muhandis-loyihachi 43232007 Dispetcher 21661002 Grafik dizayner 14110 Guruh mudiri 21499 Mutaxassis 43232007 Dispetcher 25190 Katta maslahatchi 13211028 Katta usta 25111 Kompyuter tizimlarining muhandisi 31119002 Laborant 12111 Moliya bo'yicha boshqaruvchi direktor 13211028 Katta usta 13230 Usta 24223 Xalqaro aloqalar boyicha mutaxassis 21442004 Muhandis-sinovchi 33430006 Inspektor 12112006 Xizmat boshlig'i

					31142005 Texnik-dasturchi 29.20.0 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylerlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish. 52.29.1 Temir yo'l, avtotransport, dengiz yoki havo orqali transportda tashishni tashkil qilish 24313 Rejalashtirish bo'yicha muhandis
7	7	Sohaga doir chuqur ilmiy va boshqaruv bilimlari (avtomobil ishlab chiqarish jarayonlarining optimallasuvi, ilg'or menejment usullari). Keng qamrovli muhandislik, texnologik loyihalash, materiallar qarshiligi, avtomatlashtirish va ishlab chiqarishni rejalashtirish bilimlari. Innovatsion dvigatel tizimlari, ekologik va energiya tejamkor yechimlar, raqamli texnologiyalar. Boshqaruv, texnik iqtisodiy tahlil, ishlab chiqarish samaradorligi nazariyalari.	Texnologik jarayonlarni tahlil qilish, yangiliklarni joriy etish, ishlab chiqarish strategiyasini ishlab chiqish. Dvigatel ishlab chiqarish korxonasining texnologik liniyasini loyihalash yoki takomillashtirish. Texnik, iqtisodiy va ekologik jihatdan asoslangan qarorlar qabul qilish. Loyiha hujjatlarini tayyorlash, texnik topshiriqlarni ishlab chiqish. O'quv jarayonini, stajyorlarni tayyorlash dasturlarini ishlab chiqish va joriy etish.	Bo'lim yoki korxona miqyosida boshqaruvni amalga oshirish, innovatsion loyihalarni boshqarish. Katta texnik muammolarni mustaqil hal qiladi, loyihalarni boshqaradi. Mutaxassislar guruhini boshqaradi, samarali jamoaviy ishni yo'lga qo'yadi. Korxonaning rivojlanish strategiyasida texnik yetakchilik qiladi. Ichki va tashqi auditorlik, texnik baholash jarayonlarida qatnashadi.	29.10.0 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish. 11200007 Boshqaruv raisi 11200014 Boshqaruvchi direktor 11200023 Korxona bosh direktori 11200014 Boshqaruvchi direktor 13211 Bosh menejer 13211026 Sex boshlig'i o'rinbosari 13211014 Bosh muhandis 21469 Bosh mutaxassis 13490 Guruh rahbari 21411 Loyiha muhandisi 13242001 YoMM ombori mudiri 13211027 Laboratoriya boshlig'i

					13242016 Markaz boshlig'i 13211032 Markaziy laboratoriya boshlig'i (bosh metrolog) 26111004 Shartnomalar bo'yicha mutaxassis
8	8	Murakkab g'oyalarni tanqidiy tahlil qilish, baholash va sintez qilish uchun zarur bo'lgan ilmiy va kasbiy faoliyat sohasidagi eng ilg'or innovatsion va ixtisoslashgan bilimlar	Murakkab g'oyalarni tanqidiy tahlil qilish, baholash va sintez qilish uchun zarur bo'lgan ilmiy va kasbiy faoliyat sohasidagi eng ilg'or innovatsion va ixtisoslashgan bilimlar	Murakkab g'oyalarni tanqidiy tahlil qilish, baholash va sintez qilish uchun zarur bo'lgan ilmiy va kasbiy faoliyat sohasidagi eng ilg'or innovatsion va ixtisoslashgan bilimlar	

7. Tarmoqning funksional xaritasi

MMR malaka darajasi	TMR malaka darajasi	Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichidagi Kasbiy guruhlarga oid faoliyat turi(Sinflar)							Tegishli kasblar
		29.10 Motorli transport vositalari ishlab chiqarish	29.20 Avtotransport vositalari uchun kuzovlar ishlab chiqarish; treylerlar va yarib pritseplar ishlab chiqarish	29.31 Avtotransport vositalari uchun elektr va elektron butlovchi qismlar ishlab chiqarish	29.32 Avtotransport vositalari uchun boshqa butlovchi qismlar va aksessuarlar ishlab chiqarish	45.20.1 - Avtomobillar va yengil motorli transport vositalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash	52.21 - Quruqlik transporti sohasidagi xizmatlar	52.29.1 - Temir yo'l, avtotransport, dengiz yoki havo orqali transportda tashishni tashkil qilish	
8-daraja	8-daraja								
7-daraja	7-daraja	1. Bo'lim boshlig'i (Ishlab chiqarish) 2. Bosh texnolog (o'rinbosari)							
6-daraja	6-daraja	1. Sex ustasi 2. Bo'yoq texnologiyasi mutaxassisi 3. Avtomobilni bo'yash uskunalarini mutaxassisi 4. Bo'yoqni sifat nazorati mutaxassisi 5. Standartlashtirish muhandisi 6. Sifat muhandisi 7. Ishlab chiqarish laboratoriyasi ustasi 8. Sifat bo'yicha muhandis 9. Avtomobil nuqsonlarini aniqlovchi mutaxassis 10. Avtomobil sifatini nazorat qilish bo'yicha mutaxassis 11. Bo'yoqni tayyorlash va qo'llash bo'yicha mutaxassis 12. Ishlab chiqarish uchastkasi ustasi	Payvandlash robotlarini sozlash va texnik xizmat ko'rsatish mutaxassisi Payvandlash jarayonlarini texnologik boshqarish mutaxassisi Payvandlash operatsiyalarini sifat nazorati mutaxassisi						
5-daraja	5-daraja	Mahsulot sifatini nazorat etish bo'yicha inspektor				1. Issiqlik mexanika jihozi texnik-ta'mirllovchisi 2. Texnologik jihozlarni ta'mirllovchi mexanik		1. Yuklarni eltish bo'yicha ekspeditor 2. Ekspeditor 3. Yuk tashishni tashkillashtirish bo'yicha texnik 4. Tashish xizmati dispetcheri	
4-daraja	4-daraja								
3-daraja	3-daraja	1. Mexanik ishlar chilangari 2. Avtomobil yig'uvchisi 3. Avtomobil krani mashinisti 4. Ko'priklari kran mashinisti 5. Kozlovoy kran mashinisti	Payvandlash operatori			1. Kuzovlar rixtovkachisi 2. Kran mashinisti (kranchi) 3. Metall kesuvchi va temirchilik-preslash qurilmalari montajchisi 4. Avtotransport vositalarini ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha chilangar 5. Temirchilik-preslash ishlari nazoratchisi 6. Minorali kran mashinisti 7. Temirchilik-preslash jihozlari sozlovchisi 8. Avtomobillarni ta'mirlash bo'yicha chilangari			
2-daraja	2-daraja					1. Elektr jihozlari ta'mirllovchi chilangar-elektrik 2. Operator-kesuvchi			
1-daraja	1-daraja								

**8. Tarmoq malakalar ramkasini ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot
(korxona)lar to'g'risida ma'lumot**

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	F.I.Sh.
1.	"O'zavtosanoat" AJ Xodimlar bilan ishlash boshqarmasi boshlig'i	Nuriddinova X.R.
2.	"UzAuto Motors" AJ Xodimlarni boshqaruvi direksiyasi direktori	Zikirayev Z.S.
3.	"O'zavtosanoat" AJ Xodimlar bilan ishlash boshqarmasi bosh mutaxassisi	Shirinboyev A.F.
4.	"UzAuto Motors" AJ UzAuto Akademiyasi boshlig'i	Isroilov D.Y.
5.	"UzAuto Motors" AJ UzAuto Akademiyasi Bo'linma boshlig'i	No'monov A.M.
6.	"UzAuto Motors" AJ UzAuto Akademiyasi 2-toifali muhandisi	Tursunov Z.X.
7.	"UzAuto Motors" AJ UzAuto Akademiyasi 2-toifali muhandisi	Yoqubov S.O.